

YASHIRIN POTENSIALGA EGA IQTISODIY SEKTORLAR VA ULARNING KELAJAKDAGI ROLI

N.A. Naimova

Osiyo xalqaro universiteti.

Muhiddinova Shahribonu

Osiyo xalqaro universiteti talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15277055>

Annotatsiya. Ushbu maqola zamonaviy iqtisodiyotda chuqur tahliliy yondashuvi asosida yashirin potensialga ega bo'lgan sektorlarni o'rganishga bag'ishlangan. Unda agrotexnologiya, data-iqtisodiyot, yashil energetika va psixologik iqtisodiyot kabi istiqbolli yo'nalishlar tahlil qilinadi. Muallif ushbu sohalarning bugungi iqtisodiy jarayondagi o'rni, ularning rivojlanish imkoniyatlari va davlatlar iqtisodiy siyosatiga ta'siri haqida chuqur fikr yuritadi. Maqola iqtisodiy fikrlash doirasini kengaytirishga, strategik rejalashtirishda yangi yondashuvlarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: chuqur fikrlash, iqtisodiy sektorlar, yashirin potensial, agrotexnologiya, data-iqtisodiyot, yashil energetika, psixologik iqtisodiyot, innovatsiya, strategik tahlil, iqtisodiy rivojlanish.

Zamonaviy iqtisodiyot doimiy ravishda o'zgarib borayotgan global sharoitda rivojlanishning yangi vektorlarini izlashga majbur. Ko'p hollarda asosiy e'tibor yirik sanoat tarmoqlari yoki moliya institutlariga qaratiladi. Ammo "Deep Think" – chuqur fikrlash yondashuvi bizga muqarrar ko'rinmaydigan, ammo o'zida ulkan imkoniyatlarni mujassam etgan sektorlarni ham ko'rishga yordam beradi. Ushbu maqolada aynan ana shunday "yashirin" iqtisodiy sektorlar, ularning bugungi iqtisodiyotdagi o'rni va kelajakdagi roliga chuqur tahlil kiritiladi.

Dehqonchilik ko'p yillar davomida iqtisodiyotning asosiy tarmoqlaridan biri bo'lib kelgan.

Biroq global iqlim o'zgarishlari, resurslar tanqisligi va oziq-ovqat xavfsizligi tahdidi fonida, ushbu soha transformatsiyaga muhtoj bo'ldi. Shu yerda "agrotexnologiya" degan yangi sektor paydo bo'lmoqda — bu sun'iy intellekt, dronlar, IoT va genetik muhandislik orqali qishloq xo'jaligini optimallashtirishni nazarda tutadi.

Jahon Banki ma'lumotlariga ko'ra, rivojlanayotgan davlatlarda agrotexnologiyaga kiritilgan har bir dollar 4-6 dollarlik iqtisodiy foyda keltirishi mumkin. Bu sohaga sarmoya jalb qilish, nafaqat oziq-ovqat muammosini hal qilish, balki millionlab odamlar uchun yangi ish

o‘rinlarini yaratishi mumkin. O‘zbekiston kontekstida esa yer resurslaridan samarali foydalanish va eksport salohiyatini oshirishda bu sohaning ahamiyati katta.

Bugungi kunda iqtisodiyotdagi eng muhim aktivlar moddiy emas — bu ma’lumotlar. “Data is the new oil” degan ibora bejiz aytilmagan. Data tahlilchilari, ma’lumot muhandislari va sun’iy intellekt asosidagi prognoz tizimlari – bular iqtisodiy qarorlar qabul qilishda asosiy rol o‘ynay boshladi.

Ko‘plab korxonalar strategik qarorlarini endi intuitiv tarzda emas, balki chuqur statistik modellarga asoslanib qabul qilmoqda. Bu esa data-analitika bozorini portlatuvchi o‘shiga olib kelmoqda. McKinsey hisob-kitoblariga ko‘ra, kelgusi 10 yil ichida aynan shu yo‘nalishda 150 millionga yaqin yangi ish o‘rinlari yaratiladi.

Mamlakatimizda hali bu soha to‘liq shakllanmagan bo‘lsa-da, IT Park’lar, startaplar va raqamli transformatsiya jarayonlari bu boradagi salohiyatni ochib beradi.

Iqlim o‘zgarishi insoniyat oldidagi eng dolzarb muammolardan biridir. Natijada, yashil iqtisodiyot nafaqat ekologik barqarorlik, balki moliyaviy foyda nuqtayi nazaridan ham jozibador yo‘nalishga aylandi. Quyosh va shamol energiyasi, energiya saqlash texnologiyalari, uglerod kreditlari — bular investorlar e’tiborini tortayotgan yangi sektorlar sirasiga kiradi.

BMT ma’lumotlariga ko‘ra, 2030-yilga borib global yashil energiya investitsiyalari 4 trillion dollarga yetadi. O‘zbekiston ham bu borada ijobiy harakatlarni amalga oshirmoqda — quyosh elektr stansiyalari qurilmoqda, xorijiy investorlar jalb qilinmoqda.

Yashil iqtisodiyot faqatgina ekologiyani emas, balki yangi ish o‘rinlari, eksport mahsulotlari va energiya mustaqilligini ham anglatadi.

Iqtisodiyot endi raqamlar va statistikalar bilan cheklanib qolmaydi. Odamlarning xulq-atvori, emotsiyalari va psixologik holatlari iqtisodiy jarayonlarga bevosita ta’sir ko‘rsatmoqda.

Shuning uchun ham “psixologik iqtisodiyot” alohida ilmiy-ijodiy yo‘nalish sifatida rivojlanmoqda.

Iste’molchilarning qaror qabul qilishdagi xatti-harakatlari, moliyaviy xulq, marketingda kognitiv xatolarni hisobga olish — bu borada Google, Amazon va Tesla kabi kompaniyalar allaqachon oldinda ketmoqda. O‘zbekistonda bu yondashuv hali keng joriy etilmagan bo‘lsa-da, chuqur tahlil qilish orqali marketing strategiyalarini keskin kuchaytirish, aholi moliyaviy savodxonligini oshirish mumkin.

Zamonaviy iqtisodiyotda "chuqur fikrlash" – bu shunchaki analitik vosita emas, balki strategik zaruratdir. Bugungi dunyoda muvaffaqiyat qozonish uchun faqat hozirgi bozor tendensiyalarini kuzatish yetarli emas.

Yashirin potentsialga ega, hali to'liq rivojlanmagan sektorlarni aniqlab, ularga sarmoya kiritish, kadrlar tayyorlash va infratuzilmani moslashtirish orqali davlat va xususiy sektor katta iqtisodiy yutuqlarga erishishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Qudratova, G. M., & Egamberdiyeva, S. (2025). IJTIMOIIY HIMOYA VA UNING IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDAGI AHAMIYATI. *Modern Science and Research*, 4(3), 202-206.
2. Sodiqova, N. T., & Irgasheva, F. (2025). BANK TIZIMI MOLIYA TIZIMINING ASOSIY TARKIBIY QISMI SIFATIDA. *Modern Science and Research*, 4(3), 268-278.
3. Khalilov, B. (2025). GLOBAL ECONOMIC INFLUENCES IN THE USA. *Journal of Applied Science and Social Science*, 1(2), 644-647.
4. Алимова, Ш. А., & Раджапбаев, С. (2025). ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ В УЗБЕКИСТАНЕ И ИХ РЕШЕНИЯ. *Modern Science and Research*, 4(3), 162-167.
5. Toshov, M. H., & Nizomov, S. (2025). O'ZBEKISTON BANK-MOLIYA TIZIMI. *Modern Science and Research*, 4(3), 194-201.
6. Azimov, B., & Hamidov, A. (2025). THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF MANAGING ORGANIZATIONAL COSTS IN THE ECONOMIC SECURITY SYSTEM. *Journal of Applied Science and Social Science*, 1(1), 356-363.
7. Ibodulloyevich, I. E. (2024). O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI VA ISHBILARMONLIK MUHITINI YAXSHILASH ISTIQBOLLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, 51, 258-266.
8. Raxmonqulova, N., & Muxammedov, T. (2025). IQTISODIY BILIMLARNING INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARISHDAGI AHAMIYATI VA DOLZARBLIGI. *Modern Science and Research*, 4(3), 207-212.
9. Shadiyev, A. X. (2025). MINTAQANING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISHINI BOSHQARISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(7), 145-150.
10. Supiyevna, B. M. (2025). XUSUSIY TADBIRKORLIKDA MEHNAT MOTIVATSIYASINI OSHIRISH YO'LLARI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(7), 126-132.

11. Naimova, N. (2025). CLASSIFICATION OF INTERNATIONAL MARKETING STRATEGIES EXISTING APPROACHES. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(1), 683-688.
12. Jumayeva, Z. (2025). KEYNESIAN THEORY OF ECONOMIC GROWTH: STATE INTERVENTION AND ECONOMIC STABILITY. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(2), 744-747.
13. Bobojonova, M. (2025). THE ROLE AND PROMISING DIRECTIONS OF GREEN BONDS IN FINANCING THE GREEN ECONOMY IN THE GLOBAL FINANCIAL MARKET. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(2), 1067-1071.
14. Jumayeva, Z. Q., & Nurmatova, F. S. (2025). BANKLARARO RAQOBATNING PAYDO BO'LISH TARIXI VA NAZARIY YONDASHUVLAR. *Modern Science and Research*, 4(3), 361-367.
15. Ibragimov, A. (2025). TAX SYSTEM OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN: GENERAL DESCRIPTION. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(2), 290-293.
16. Djurayeva, M. (2025). FEATURES OF THE ORGANIZATION OF PERSONNEL MANAGEMENT IN MODERN ORGANIZATIONS AND ENTERPRISES. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(2), 287-289.
17. Igamova, S. (2023). ЭФФЕКТИВНОСТЬ РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННОСТИ СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz)*, 27, 27.
18. Raximova, L. (2025). THE IMPACT OF THE SHADOW ECONOMY ON THE ECONOMY OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(1), 585-590.
19. Aslanova, D. (2025). APPLICATION OF INVESTMENT PROGRAMS IN TOURISM DEVELOPMENT. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(1), 874-878.
20. Izatova, N. (2025). ISSUES OF IMPROVEMENT OF PROFESSIONAL AND PERSONAL QUALITIES OF STUDENTS IN THE PROCESS OF ECONOMIC EDUCATION. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(2), 294-296.
21. Jumayev, B. (2025). BIG DATA: CUSTOMER CREDIT ANALYSIS USING DIGITAL BANKING DATABASE. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(2), 1056-1059.